

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

סופו המתוק של הילד שעלה לכדו לאוטובוס באמצע הלילה

בפרשתנו אנו רואים כמה רחמי ה' גדולים עלינו, וכמה נסים יש סביבנו ואנו לא מודעים להם, וכלשון הנביא "עמי זכר נא מה יעזי... בלעם בן בעור", היות שכלל ישראל עצמם לא ידעו מהנס העצום שהיה להם שה' הפך את הקללות לברכות.

וזה למוד עצום בשבילנו שנפקח עינים ונראה את כל הנסים וההשגחות שבתוך השגרה, והנסים הגלויים יאירו לנו את הנסים הנסתרים.

ונביא כאן מעשה נפלא של השגחה פרטית מיחדת במינה שארע בשבוע זה, וזה לשון המעשה כפי שהובא לשלחן המערכת:

בשבת שעברה פרשת חקת, השתתפתי בשבת התאחדות של בני משפחתי בישוב סמוך לירושלים עיר הקדש. באותה שבת שמנו דגש על הודאה לקב"ה והרבינו לספר ספורי השגחה פרטית שהיה לכל אחד ואחד מבני המשפחה.

במוצאי שבת, עד שהתארגנו ונפרדנו מבני המשפחה השעה הייתה קרובה לשתים עשרה בלילה, ואני ואחי שהיה גם הוא עם בני משפחתו עלינו יחד לאוטובוס שנסע מאותו ישוב לירושלים

<<

לקח מהפרשה

פיצד נזכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו?

וקנאה הוא הטעה את עצמו, ולפיכך למרות שה' אמר לו שאין רצונו יתברך שילך עמם, הוא חפש כל דרך איד בן ללכת.

ללמדנו, שכאשר אדם לא עובד על המדות שלו, אפלו שהוא ישמע וידע את דבר ה' מה עליו לעשות, הוא עלול לטעות אחרי מדותיו הרעות ולפרש את דברי ה' כפי מה שהתאוות והמדות הרעות משחדים אותו.

ולפיכך נצטיינו בתורה פעמים רבות לשמוע בקול החכמים, היות שאדם לבד יכול לחשב נשוא פועל נכון ובאמת המניע שלו זה התאוות והמדות הרעות שבו, ועל ידי שאדם מקבל מצדיקים ותלמידי חכמים הוא לומד מהי הדרך הישרה. ולפיכך שבח בלעם את כלל ישראל על היסודות שלהם - על הצדיקים שמדריכים אותנו בכל דור ודור, ואמר "כי מראש צרים אראנו".

כאשר היסודות שלנו זה האבות הקדושים ורועי ישראל לדורותם, אנו יכולים להיות בטוחים שאנו צועדים בדרך הנכונה, ולפיכך אמרו חז"ל מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם? המדות הטובות - שכאשר נהיה תלמידים ונקבל מדות טובות מרבתינו לא נטעה.

ובכל שנה אנו קוראים את כל התחבולות שעשה בלעם, ללמדנו שכשם שבלעם התנסה וטעה לחשב שכפיכול הקב"ה <<

פרשתנו פותחת במלאכים ששלח בלעם לבלק לבקש ממנו לקלל את כלל ישראל, ובלעם עונה למלאכים: "לינו פה הלילה והשבת אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי", וכן בהמשך אמר בלעם: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי".

ויש להבין, היאך בלק אומר דברים כאלו של אמונה ותלות בקב"ה, ולמעשה הוא היה רשע וחפש להזיק בעינו

הרעה? עוד יש להבין, מה שאמר הקב"ה לבלעם "לא תלך", וכי בלעם יכול לעשות משהו לכלל ישראל בלי רצון ה', ומה בכך שילך? עוד צריך להבין, מדוע באמת הצליח בסוף בלעם להכשיל את כלל ישראל בבנות מדון?

והנה אמרו חז"ל (בר"ר יט), "בשעה שאמר הקב"ה לבלעם, מי האנשים האלה עמה היה לו לומר, רבוננו של עולם, הכל גלוי וידוע לפניך ואין כל דבר נעלם ממך ולי אתה שואל?". מאידך אצל יחזקאל הנביא, כשאמר לו הקב"ה "התחיינה העצמות האלה ואמר ה' אלקים אתה ידעת".

חז"ל מלמדים אותנו שבלעם היה אחד בפה ואחד בלב - עם כל הדרגה הגבוהה שהיה לו בנבואה כמשה רבנו כמאמר חז"ל (במ"ד יד), היות שהיו לו מדות רעות של עין רעה

עם המלאכים הוא ידע שהם שליחי ה' בלבד.

וכשנתבונן בברכות שבשמונה עשרה, נראה שאחרי שאנו מבקשים אנו חותמים את הברכה בגאולה, כגון אחרי שאנו מבקשים ב'רפאנו' על רפואה, אנו מברכים את ה' על שהיא 'רופא חולי עמו ישראל'. ללמדנו שכשם שיש ענין לסמך גאולה לתפלה - שלפני שאנו נגשים להתפלל אנו מתבוננים בישועות שה' עשה עמנו, וכך אנו מתפללים מתוך אמונה שה' שומע לתפלתנו ועונה לנו כשם שענה לנו בעבר. כך אחרי הבקשה אנו סומכים לה גאולה ומכריזים, 'רבונו של עולם, אני בטוח שאתה שומע לתפלתי ומחיש את ישועתי!

יסוד זה אנו רואים אצל יעקב אבינו, שבעת שעשו בא לקראתו הוא חלק את המחנה לשתיים, מחנה אחד לתפלה - להשענות מחלטת על הבורא, כענין הרגש שבאדם, ומחנה שני להשתדלות ומלחמה שזה ענין השכל.

יעקב מלמדנו שיהודי צריך לחיות בכל מצב את הרגש והשכל יחד, מצד אחד לעשות את ההשתדלות שלנו בכל תחום כרצון ה', ומאידך לדעת שה' נמצא עמנו בנסיון והוא רוצה שנפנה אליו ונתקרב אליו מתוך הנסיון.

שלא כמו אצל בלעם שהנסיון הביא לו רק מדות רעות של גאווה וקנאה והוא התרחק מהבורא, אצלנו היהודים הנסיון מביא לנו הכנעה, ענוה וקרבת ה'. ברם יחד עם ההכנעה, אסור להשבר ולהתיאש אלא לעשות את מה שביקלתנו ולהישען על הבורא.

וזה שאמרו חז"ל (תענית כב.), "לעולם יהא אדם רך פקנה ואל יהיה קשה פארו". בלעם ברח את כלל ישראל פארו שמסמל לקשי ושכל ומלחמה בלבד, אולם כלל ישראל נמשלו לקנה שזה רגש, שאדם נכנע וגמיש כמו הקנה. ולפעמים צריך להיות ארו, כמו שאמרו חז"ל (מו"ק טז) שדוד המלך נקרא עדינו העצני, מחמת שכשהיה בבית המקדש היה מעדן עצמו כתולעת וכשהיה יוצא למלחמה היה מתקשה בעין.

ופרשנתנו הנה המושך לפרשיות הקודמות שכלל ישראל לא קבלו ממושה רבנו והתאוננו עליו, וכן קרח עינו הטעתו מחמת שהיה משחד לכבוד האישי שלו, ולפיכך הוא הסתכל בעין רעה על משה. ורק על ידי כך היה כח לבלעם לבוא כנגד כלל ישראל, ולפיכך אמר לו ה' "לא תלך", כי כאשר כלל ישראל יש בהם אנשים עם עין רעה, הם נותנים כח למזיקים מבחוץ. כענין שאנו רואים בסוף הפרשה, שזמרי בן סלוא לא קבל ממושה רבנו והוא נתן כח לבלעם להחטיא את כלל ישראל בבנות מדון.

נמצינו למדים, שבכדי לזכות לקנות קרבת ה', עלינו להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, בענוה והכנעה, ועל ידי כך נקנה קרבת ה' בין בזמנים של הצלחה ובין בזמנים של קשי, ההפך מבלעם הרשע שהיה לו עין רעה וגאווה. ולפיכך בכל קשי הוא חפש לפתור את הבעיה וללכת מהצד השני, ולא הפעיל את המחשבה שה' עושה לו הכל, וכאשר נהיה קרובים לבורא ונאמנים לצדיקים עם מדות טובות, שום מזיק לא יוכל לפגוע בנו.

לא יודע מי האנשים שעמו, חלילה, ובזמן של הסתרה הוא רץ מיד לתאוותיו ומדותיו המושחתות, כן לכל אחד ואחד יש נסיונות שהיצר מכניס לו מחשבות שכביכול הוא לבה, חלילה, וה' נסתר ממנו.

אבל האמת שזה בעצמו הנסיון והקב"ה מציץ מהחרכים, ומצפה שנפנה אליו בזמן של הסתרה ונאמר 'רבונו של עולם, אני נמצא בזמן של קשי, אני לא יודע מה לעשות, אני יודע ומאמין באמונה שלמה שאתה הבאת אותי למצב הזה, ואתה בוחן אותי אם אני חושב שאני מנהל את עצמי, או שאני קונה פעת עוד אמונה ועוד תלות בך לבה, מתוך הכנעה וענוה. אנא חנני מאתך דעה שאתה עושה אתי הכי טוב ותעשה אתי הלאה הכי טוב!

ובכדי לזכות לאמונה גם בזמנים של הסתרה, עלינו לחיות בכל מצב את הבורא, שיהיה לנו במושכל ראשון את הבורא. ונפרש את דברנו בצורה אחת מעשית וממנה יקיש המשכיל לשאר הדברים: נציר בדעתנו שני אנשים שיושבים לאכול אבטיח, האחד יאמר איזה מתוק האבטיח הזה,

היכן קנו אותו? ומי הוא האדם המצליח שידע לבדוק את האבטיח כל כך טוב? וכן, כמה עלה האבטיח? ועוד כל מיני שאלות טכניות וגשמיות.

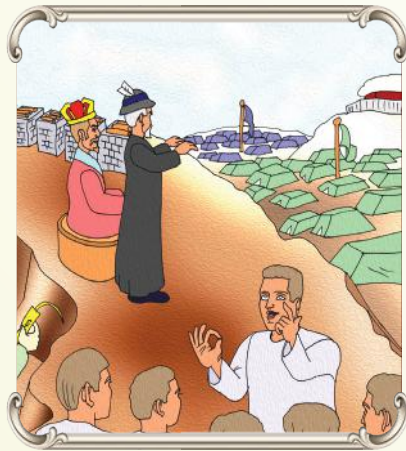
ואלו השני יחשב מיד על הבורא ויאמר, כמה מתוק ונפלא האבטיח הזה שהבורא הכין עבורנו, כמה נפלאים הגרעינים שבו, שעל ידם נתן לנו הבורא לשתול עוד אבטיחים רבים, וכן זה מזכיר את החסד העצום שגם לנו נתן הבורא כח להביא עוד ילדים וצאצאים לרוב.

וכן הוא יתבונן בקלפה הקשה שבחוץ ששומרת על האבטיח עם כל המיץ שבו שישאר טרי וגם שלא ישפך לחוץ, וכן עוד דברים רבים שביאו אותו לאהבת ה'. ואדם כזה מתמלא בהכנעה ואהבת ה' והוא ישאר איתו גם בזמנים הקשים, כי הוא ירגיש את ה' עמו תמיד.

כאשר אדם מצפה כל הזמן לקב"ה, והוא רואה את ה' בכל דבר ובכל מעשה. כאשר הוא משתעשע עם בנו, הוא אומר: "טוב ה' לכל" - כמה ה' טוב שנתן לי בזה ילד... וכאשר הוא קונה בית חדש, הוא לא מרגיש שהוא קנה בהכמתו וכספו את הבית, אלא הוא מברך שהחינו וממליך את ה' שהחיה אותו והביא לו את הבית החדש. אזי גם בזמנים של קשי הוא ממליך את ה' על שהביא את הקשי בכדי לקרבו אליו.

ברם, כאשר אדם חושב תמיד על עצמו - שהוא מצליח והוא פועל ועושה, והוא לא מקושר כל דבר טוב לקב"ה, הוא לא חושב שאכילה של פרי זה קרבת ה' עצומה, אזי בזמנים של קשי הוא מחפש היאך לצאת מהקשי, ולא חושב מי שלח לו אותו ומה התכלית בזה.

מו"ר רבי אביגדור מילר אמר, שהגדה של רבי ישראל סלנטר שבכל זמן הוא חשב על ה', בכל עת הוא חשב מה ה' רוצה ממני עכשיו, איך אני יכול לקנות קרבת ה' במצב שבו אני נתון. אצל אברהם אבינו נאמר "ואברהם עודנו עמד לפני ה'", אפילו שאברהם היה באמצע דברים אחרים שנראים כביכול גשמיים, הוא קושר הכל לבורא ברוך הוא. גם כאשר הוא התעסק

חז"ל מלמדים אותנו שבלעם היה אחד בפה ואחד בלב...

כחה של דקה

זו, אזי כל שעות היממה הוא קרוב וקשור לקב"ה. וכן אנו למדים מכך להשתמש עם הפה כדי לפרגן לשני ולתת לו מלה חמה, וידוע ספורים רבים מאנשים שקבלו חיים חדשים בזכות מלה טובה שנתנו להם. וכן נתבונן בדקה זו בכל הטוב שיש לנו, שאנו בריאים ויש לנו משפחה וחברים, ועוד שפע של טובות וחסדים שבכל אחד ואחד מהם יש פרטי פרטים לאלפים ורבבות של טוב. ואזי נשמח בחלקנו.

"מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה". אנו רואים אצל בלעם הרשע שרצה לנצל את הרגע שהקב"ה כועס, בכדי לקלל את ישראל, וזה למוד בשבילנו לעשות תמיד דקה של תפלה והודאה לקב"ה, שבתחלת כל שעה נעצר דקה ונתבונן על השעה הטובה שעברה עלינו ונבקש על השעה הבאה שתהיה מרצון ה' יתברך. וכן כשאדם לקוי במדה רעה, שיידבר לעצמו בדקה זו על גנות המדה ההיא, ויבקש מהקב"ה שיושיע אותו, וכשאדם צועד בדרך

פנינים מצויירים

האם שווה לעסק בזוטות ובמריבות שנוכעות מצרות עין? אדרבה ונצל את הזמן בכדי להאיר פנים לכלם, ולעשות טוב עם כלם, ונתבונן בכל הטוב שה' עושה עמנו.

אנו רואים אצל בלעם שהיה מלא בעין רעה, כמו שאמרו חז"ל (אבות) "כל מי שיש בו עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו וגו'".

ודברי המשנה צריכים באור, וכי אנו לא רואים מה ההבדל בין תלמידיו של אברהם אבינו

כמה מרגש לחשב שהדם הטהור של אברהם אבינו זורם בקרבנו. הבה נגביר את כח הנשמה שהנהה

חלק אלוך ממעל, שהוא טוב ומטיב לרעים ולטובים, ונהיה אף אנו מלאים בטבות ונתינה הנוכעות מתוך ענוה והכרת הטוב.

לכל אחד ואחד יש את בן גילו, שמטל עליו להאיר לו את אור ה'. כמו שאמרו חז"ל (יומא פו.) שמי שעוסק בתורה לשמה הבריות אומרות עליו אשריו שלמד תורה, ראו כמה נאים דרכיו כמה מתקנים מעשיו. שעלינו להוציא מהתורה טבות ומתוך כך להאיר לכל אלו שלא זכו ללמוד תורה.

כך לגבי האשה, שהיא בת גילו של האדם, שעלינו להעריך את האשה מאד, ולחשב מה היה עמנו לו היינו חלילה רוקים. שהרי כל הטוב שיש לאדם מגיעים לו מאשתו. וכמו שאמר רבא לכני עירו (ב"מ נח.) אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו - תכבדו את נשותיכם בשביל שתתעשרו.

וזה גם ברוחני וגם בגשמי, שפאשר אדם מסתכל תמיד באפן חיובי, ורואה את כל הטוב שיש לו ומעריך אותו, הוא עשיר ושמח ומאיר פנים לכלם, שזה האשר והעשר האמתי.

לתלמידיו של בלעם? אלא, אנו רואים שזה כלל לא פשוט, יתכן שאדם נראה כשר בחיצוניותו, אבל בתוך תוכו יש בו מעט ממדותיו של בלעם - שהוא לא רואה טוב, ורואה שתמיד חסר לו ואין לו, והוא מתאונן על ה', על רבו, על אשתו, על שכניו וחבריו, ותמיד לא טוב לו.

ובכדי להנצל מכך, עלינו לעשות עבודה עצמית של תפלה לקב"ה: רבוננו של עולם! פקח את עיני ולבי, שאראה את כל השפע שאתה נותן לי, שאהיה חיובי, שאפרגן לכלם. וכן נתבונן שלא חסר לנו כלום, ואדרבה ככל שנתן ונפרגן לזולת, אנו נקנה בנפשנו טבות ומדות טובות, וה' הטוב יראה את לבנו הטוב, וישפיע עלינו כל טוב.

וכן תמיד פאשר נראה מישהו שקשה לנו אתו, נעמד ונברך אותו שיזכה לכל טוב, וזה שהמשנה באבות מסימת: תלמידיו של אברהם אבינו אוכלים בעולם הזה ונוחלין עולם הבא. כבר בעולם הזה טוב לאדם שהוא עם עין טובה.

הבה נתבונן, ששנותיו של כל אחד ואחד בעולם הזה קצובים.

"מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה" אננו רואים אצל בלעם הרשע שרצה לנצל את הרגע שהקב"ה בועס, בכדי לקלל את ישראל, וזה למוד בשבילנו לעשות תמיד דקה של תפלה והודאה לקב"ה, שבתחלת כל שעה

נעצר דקה ונתבונן על השעה הטובה שעברה עלינו ונבקש על השעה הבאה שתהיה כרצון ה' יתברך. וכן כשאדם לקוי במדה רעה, שיידבר לעצמו בדקה זו על גנות המדה ההיא, ויבקש מהקב"ה שיושיע אותו, וכשאדם צועד בדרך זו, אזי

כל שעות היממה הוא קרוב וקשור לקב"ה. וכן אנו למדים מקב"ה שהשתמש עם הפה כדי לפרגן לשני ולתת לו מלה חמה, וידוע ספורים רבים מאנשים שקבלו חיים חדשים בזכות מלה טובה שנתנו להם.

המשך הסיפור מעמוד א'

עיר הקדש.

מחפשים כבר זמן רב את בנו, היא התחילה להתפלל יחד עמי.

כשהגענו לירושלים אחי שגר בירושלים ירד מהאוטובוס, והיות שילדיו הקטנים נרדמו, עזרתי לו לרדת ולהוריד את ילדיו ואף להוציא את העגלה והמזודה שלו מהמטען. הנהג שהיה ערבי מהר לסגר את הדלתות וכמעט שפתח בנסיעה, כשהבחנתי בכך רצתי ונעמדתי לפני האוטובוס וסמנתי לו שאני אמור להמשיך עמו בנסיעה. הנהג פתח בלית בררה, ומיד כשעליתי הוא צעק עלי לפני כל נוסעי האוטובוס ולעיני בני ביתי, "למה אתה מעכב את כלם? אין לך אחריות והתחשבות!" ועוד כל מיני מלים לא יפות שאין מן הראוי להעלותם עלי כתב. נסיתי להסביר לו שירדתי לעזר לאחי, אולם ראיתי שהוא רק מתרגז יותר ועל כן בחרתי בפלך השתיקה וישבתי במקומי בקבלת הביזנות בדומיה.

כשהגענו לתחנת בניי האמה בירושלים, ירדנו מהאוטובוס בכדי לקחת משם אוטובוס לבני ברק, מקום מגורינו. הירידה מהאוטובוס עם שבע ילדים קטנים ששקעו בשנה עמקה מהעיפות של כל השבת לא הייתה קלה, והייתי צריך להוריד אחד אחד ולהניח אותו בתחנה, היות שמרב שהם היו רדומים לא היה להם כח לעמוד על רגליהם.

כשסימתי להוריד את הילדים, עברתי את הכביש לכוון תחנת האוטובוס לבני ברק, אלא שאז הבחנו לפתע שאחד הבנים חסה היות שבזמן שהורדתי את הילדים הייתי בלחץ, וכן העגלה לא נפתחה לי ואף הוסיפה בלגן לבלבל שכבר היה. התעורר חשש שאולי מרב בלבול שכחנו אותו באוטובוס לבד עם הנהג הערבי...

רצתי מיד למסוף של האוטובוסים, אולם לא מצאתי שם את האוטובוס שנסענו בו. בדרך אשתי עזרנה אותי שהיא התקשרה למשטרה ודווחה על הילד שאבד, והם אמרו שתכף יבואו... ויחקרו אודות הילד.

שבתי לתחנת האוטובוס ונסיתי לחפש שוב בכל האזור, בינתיים הילדים שהתעוררו משנתם התחילו לריב זה עם זה על זוטות. תפסתי את כלם ואמרתי להם, "כעת אה שלכם נאבד ואנו בלחץ למצוא אותו, בואו נתחזק יחד ובמקום לריב נאמר יחד באחדות פרק תהלים, ונבקש מהקב"ה במלים טהורות ופשוטות של תשב"ר שנמצא אותו במהרה.

התפללנו יחד, ואזי ה' נתן מחשבה בלבי לשוב לתחנה שירדנו בה ולחפש שם טוב. כשעברתי את הכביש הבחנתי לפתע באמי שירדה מהאוטובוס ושבה מהמקום שבו שהינו. ספרתי לה בצער שאנו

תוך כדי התפלה הבחנו לפתע בשני בחורים שהולכים יחד עם בני רצתי אליהם ושאילתי אותם מהיכן הם באים, והם השיבו שהם היו על האוטובוס קו 6, ושם הם ראו את בני כשהוא מחפש את אבא ואמא, מיד הם ירדו מהאוטובוס ולקחו מוניית לבניי האמה. שאילתי אותם, "מדוע החלטתם לנסע דוקא לבניי האמה?" והם השיבו שקב"ה ה' הכניס להם בראש.

אין לי מלים לתאר את השמחה והרוחה שהיו לי באותו זמן, הרגשתי ש'ה' נתן לי את בני במתנה מחדש.

אין לי שום הסבר הגיוני לנס שקרה כאן. כשבררתי עם בני הוא ספר לי שכאשר ירדנו מהאוטובוס הוא היה חצי ישן, ולפתע הוא הבחין שהרבה אנשים בתחנה עולים על אוטובוס קו 6 והוא חשב שזה אנחנו, ולפיכך עלה גם הוא וישב על אחד הכסאות ונרדם. אחרי כמה דקות הוא התעורר, ואז הוא הבחין שאף אחד מבני המשפחה לא נמצא באוטובוס, ואז ה' שלח לו את שני הבחורים שהשיבו אותו לתחנה.

הרגשתי שהקב"ה שמר עליו בכח התפלה שלנו ושל תשב"ר וגם בזכות הביזנות שספגתי ושיתקתי וקניתי מהם הכנעה וענוה לפני הקב"ה וגם בזכות שהתחזקנו בשבת התאחדות המשפחתית להודות ולהלל לקב"ה וכמו שידוע מגדולים וצדיקים, שכאשר אדם מודה לקב"ה, ה' מגדיל את חסדיו עמו בכדי שיוכל להמשיך להודות לו.

ג. על גבי כמה חשובה זו של עלונכם החשוב שרבים זוכים לקראו מדי שבוע אני מבקש אם הבחורים הנ"ל שמצאו והשיבו את בני ויכלו ליצר עמי קשר בכדי שנשיב להם כגמולם הטוב וכן נשלם להם את המונית שלקחו עבור בני, היות שבשעת מעשה היינו מבלבלים ובלחץ של זמן להספיק את האוטובוס האחרון לבני ברק ובנוסף היינו בלחץ מהמשטרה שתבוא ותחקר אותנו אודות בנו, ולפיכך מהרנו להסתלק מהמקום ולא הודינו ולא שלמנו לאותם שני בחורי ישיבה.

אנו מברכים אותם ששכרם ישלם מהשמים בכפל כפלים, ויזכו לבנות את בתיהם בקדשה ובטהרה על אדני התורה היראה ואהבת ה' ונזכה כלנו לראות תמיד את חסדי ה' מתוך חסד לבד בלי דאגות ופחד שוא אלא מתוך חסד לבה, אמן (אפשר ליצר קשר דרך המוערכת).

א. י. בני ברק

